Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 9.09.2025 www.osw.waw.pl

Konsekwencje braku finansowania Baltic Security Initiative przez administrację Trumpa

Jacek Tarociński, Andrzej Kohut, Piotr Szymański

5 września, powołując się na anonimowe źródło w Białym Domu, dziennik „Financial Times" poinformował, że propozycja budżetowa administracji Donalda Trumpa na rok fiskalny 2026 (1 października 2025 – 30 września 2026) nie zawiera przedłużenia finansowania inicjatywy wsparcia budowania zdolności obronnych państw bałtyckich o nazwie Baltic Security Initiative (BSI). Doniesienia te potwierdziło estońskie Ministerstwo Obrony. BSI to program utworzony w roku 2020 na podstawie Kodeksu Stanów Zjednoczonych: Tytuł 10, Sekcja 333. Sekcja ta dotyczy wykorzystania środków budżetowych na działania zapewniające szkolenie i uzbrojenie sił zbrojnych państw trzecich. W ramach BSI w latach 2021–2025 państwa bałtyckie otrzymały w sumie ponad miliard dolarów (zob. Aneks). Pieniądze z tego programu były wydawane głównie na szkolenia i ćwiczenia amerykańskich i bałtyckich sił zbrojnych na Litwie, Łotwie i w Estonii oraz na opłacanie przekazywania amerykańskiego uzbrojenia i sprzętu wojskowego siłom zbrojnym tych państw. Nieprzedłużenie finansowania BSI ma w zamyśle administracji Trumpa motywować europejskich sojuszników do zwiększania ich wkładu w obronę i odstraszanie na wschodniej flance NATO.

Zakończenie inicjatywy nie wpłynie znacząco na potencjał obronny państw bałtyckich, które w ostatnich latach znacznie zwiększyły swoje budżety obronne. Zależy im jednak na zachowaniu rotacyjnej obecności sił USA na swoim terytorium. Stąd dużo ważniejsze dla Litwy, Łotwy i Estonii oraz innych państw wschodniej flanki NATO jest utrzymanie przez administrację Trumpa finansowania programu Europejskiej Inicjatywy Odstraszania (European Deterrence Initiative, EDI).

Komentarz

- **Ze względu na znacznie zwiększone wydatki obronne państw bałtyckich amerykańska pomoc w ramach BSI nie stanowi już dużego wkładu w budżety obronne Litwy, Łotwy i Estonii.** W latach 2014–2025 litewskie środki przeznaczone na cele wojskowe wzrosły ponadośmiokrotnie (z 428 mln dolarów do 3,6 mld dolarów), łotewskie – ponad pięć i pół razy (z 293 mln dolarów do 1,65 mld dolarów), a estońskie – trzykrotnie (z 514 mln dolarów do 1,5 mld dolarów). Tym samym dodatkowe pieniądze w ramach pomocy amerykańskiej nie mają już tak dużego znaczenia jak w poprzednich latach, co wprost przyznał estoński minister obrony Hanno Pevkur. Państwa bałtyckie będą jednak poszukiwać alternatywnego wsparcia finansowego w USA, rozmawiając z zaprzyjaźnionymi siłami w amerykańskim Kongresie. W ostatnich latach finansowanie z

BSI prawdopodobnie wsparło zakupy przeciwpancernych pocisków kierowanych Javelin, wyrzutni rakietowych systemu HIMARS oraz realizację szeregu mniejszych bałtyckich zamówień w amerykańskim przemyśle zbrojeniowym. Zarazem nieprzedłużenie finansowania BSI negatywnie wpłynie przede wszystkim na ograniczenie skali, intensywności i częstotliwości ćwiczeń wojskowych prowadzonych na terytorium tych krajów z udziałem sił amerykańskich.

- **Program BSI zapewniał tylko część amerykańskich środków na wzmacnianie zdolności obronnych państw bałtyckich i aktywności wojskowej USA na ich terytorium. Kluczowe znaczenie ma inicjatywa EDI.** Z niej finansowana jest wzmocniona obecność sił USA w Europie, ich ćwiczenia i szkolenia, magazynowanie uzbrojenia i sprzętu wojskowego, inwestycje infrastrukturalne i wzmacnianie potencjału obronnego sojuszników. EDI zapewnia m.in. środki na rotacyjną obecność wojsk lądowych USA na wschodniej flance, w tym w państwach bałtyckich. Fundusze na ten program maleją od roku fiskalnego 2019, kiedy sięgnęły 6,5 mld dolarów (zob. Aneks). Na rok fiskalny 2025 zawnioskowany budżet EDI wynosi 2,91 mld dolarów. Z tej inicjatywy w państwach bałtyckich zmodernizowano bazy sił powietrznych (Szawle, Lielvārde, Ämari) i infrastrukturę dla sił specjalnych (Estonia). Dopiero rezygnacja administracji Trumpa z kontynuowania EDI miałaby poważniejszy wpływ na odstraszanie w Europie, w tym w państwach bałtyckich. Przegląd propozycji budżetu na rok fiskalny 2026 zaprezentowany przez Departament Obrony (Wojny) nie wyszczególnia pozycji EDI tak jak w poprzednich latach, ale nie oznacza to likwidacji programu. Finansowanie z tej inicjatywy poszczególnych przedsięwzięć infrastrukturalnych w Europie pojawia się w kilkusetstronicowym senackim projekcie budżetu bazującym na projekcie administracji Trumpa. Trudno jednak z niego wywnioskować, ile środków będzie przeznaczonych na EDI w 2026 r. Oprócz finansowania z BSI i EDI państwa bałtyckie korzystają też z amerykańskich kredytów na zakup uzbrojenia w USA w ramach procedury Foreign Military Financing i grantów Międzynarodowego Programu Szkoleń Wojskowych (IMET).
- **Z propozycji administracji Trumpa dotyczącej budżetu na rok fiskalny 2026 nie wynika wprost zakończenie wszystkich programów z sekcji 333, w tym BSI (EDI stanowi odrębny przypadek), a szczegółowe decyzje o wydatkowaniu środków na nie będą należały do Departamentu Obrony (Wojny).** Zgodnie z sekcją 333 o wykorzystaniu pieniędzy na programy zapewniające szkolenie i uzbrojenie sił zbrojnych innych państw decyduje sekretarz obrony (wojny) w porozumieniu z sekretarzem stanu. Kongres USA musi zostać powiadomiony nie później niż 15 dni przed uruchomieniem konkretnego programu. Szczegółowy podział środków trudno więc ustalić. Bezpośrednio zarządza nimi Defense Security Cooperation Agency (DSCA), której budżet na rok fiskalny 2025 wyniósł 2,7 mld dolarów, w tym niespełna 1,4 mld przewidziano na międzynarodowe programy w zakresie bezpieczeństwa (gdzie ulokowane są środki na programy z sekcji 333). Według propozycji rządowej na rok fiskalny 2026 budżet DSCA ma zostać nieznacznie zwiększony (o ok. 150 mln dolarów), ale pula na wspomniane programy ma być mniejsza o ok. 130 mln dolarów. Propozycja przedstawiona przez Biały Dom może ulec modyfikacji podczas prac w Kongresie. Ustawa zatwierdzająca budżet Pentagonu najprawdopodobniej nie zostanie przegłosowana przed końcem bieżącego roku fiskalnego (tj. do końca września), zatem musi być uchwalone prowizorium budżetowe.

ANEKS

Tabela. Budżet inicjatyw European Deterrence Initiative i Baltic Security Initiative (w mld dolarów)

European Deterrence Initiative (EDI)*										
2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
0,985	0,789	3,420	4,777	6,531	5,911	4,500	3,681	4,177	3,630	2,912

Baltic Security Initiative (BSI)**										
2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
x	x	x	x	x	x	0,169	0,180	0,225	0,228	0,231

* W latach 2015–2018 jako European Reassurance Initiative.

** Przed powstaniem Baltic Security Initiative z sekcji 333 przeznaczono na państwa bałtyckie w latach 2015–2020 łącznie 605,5 mln dolarów.